

Δύο χρόνια μετά

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Πλησιάζουμε στη δεύτερη επέτειο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Το ενεργειακό σοκ που ήρθε με τον πόλεμο ανάγκασε την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) να επανεξετάσει συνολικά τις ενεργειακές της (και όχι μόνο) εξαρτήσεις. Δυστυχώς η προοπτική να σταματήσει αυτός ο πόλεμος δεν είναι ακόμα ορατή, ενώ η νέα σύγκρουση στη Μέση Ανατολή προσθέτει ακόμα περισσότερο στον παγκόσμιο κατακερματισμό. Εξακολουθούν να υπάρχουν τεράστιες αβεβαιότητες.

Πρώτα τα καλά νέα.

Η ΕΕ έχει αποσυνδεθεί από τη Ρωσία. Η ΕΕ δεν έχει οικονομικούς δεσμούς με τη Ρωσία, παρόλο που εξακολουθούν να εισάγονται μικρές ποσότητες ενέργειας. Ωστόσο, αυτές οι ποσότητες είναι πολύ μικρές και οικονομικά ασήμαντες και θα τελειώσουν στο άμεσο μέλλον. Η ανάγκη απομάκρυνσης από τη ρωσική ενέργεια έδωσε σημαντική ώθηση στις προσπάθειες της ΕΕ να στραφεί στην πράσινη ενέργεια. Σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα από το EMBER, έως και το 44% της ηλεκτρικής ενέργειας που κατανάλωσε η ΕΕ το 2023 παρήχθη από ανανεώσιμες πηγές. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που το ποσοστό ήταν τόσο μεγάλο, αλλά καθώς οι επενδύσεις αυξάνονται, ελπίζουμε ότι αυτά τα ποσοστά παραγωγής πράσινης ενέργειας θα διατηρηθούν και θα αυξηθούν περαιτέρω. Επίσης, για πρώτη φορά, η ενέργεια που παράγεται από τον άνεμο ξεπέρασε εκείνη που παράγεται από το φυσικό αέριο. Κατά συνέπεια, όλη αυτή η πράσινη ενέργεια που παράχθηκε

αντικατέστησε την ενέργεια από ορυκτά καύσιμα, η οποία μειώθηκε κατά 19 %, και μειώθηκαν έτσι και οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα.

Ταυτόχρονα, έχει επίσης λήξει η ανάγκη μείωσης της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας που ήταν απαραίτητη όσο οι τιμές ενέργειας ήταν υπερβολικά ψηλές και υπήρχε φόβος ελλείψεων. Από τον Οκτώβριο του 2023, η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας αυξάνεται ελαφρώς. Αυτό αποτελεί ανακούφιση τόσο για τη βιομηχανία όσο και για τα νοικοκυριά, κυρίως γιατί οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας έχουν πέσει κι είναι πλέον συγκρίσιμες με τα επίπεδα πριν από την έναρξη της ενεργειακής κρίσης. Η ΕΕ πλήρωσε ακριβά για την ενέργεια το 2022 και υπέστη σημαντικές απώλειες στην οικονομική της δραστηριότητα. Αλλά έχει απαλλαγεί από μια επικίνδυνη εξάρτηση και έχει κάνει άλματα προς τους πράσινους στόχους της.

Ένα δεύτερο καλό είναι ότι η Ουκρανία έχει τώρα καθεστώς υποψήφιας χώρας για ένταξη στην ΕΕ, κάτι που θα ήταν αδιανόητο πριν από το 2022. Ταυτόχρονα, το κοινό στην ΕΕ εξακολουθεί να υποστηρίζει την παροχή οικονομικής στήριξης στην Ουκρανία, ιδίως για ανθρωπιστικούς σκοπούς, όπως αναφέρει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ΕΕ μόλις υπέγραψε βοήθεια ύψους 50 δισεκατομμυρίων ευρώ σε επιχορηγήσεις και δάνεια με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους για τη στήριξη της Ουκρανίας.

Αλλά δεν είναι όλα καλά.

Μόλις η ΕΕ υπέγραψε αυτή τη στήριξη, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δήλωσε ότι η Ουκρανία έχει ήδη χρηματοδοτικό κενό 42 δισεκατομμυρίων δολαρίων για το 2024. Κάθε χρόνο που συνεχίζεται αυτός ο πόλεμος, η ανάγκη για στήριξη αυξάνεται, όπως και το κόστος της ανοικοδόμησης. Η κοινή γνώμη της ΕΕ αρχίζει να διασπάται μεταξύ των χωρών, και η οικονομική στήριξη θεωρείται επίσης και οικονομικό βάρος. Ο Πρόεδρος της Πολωνίας κ. Tusk μίλησε για τους σάπιους συμβιβασμούς που έπρεπε ήδη να κάνει η ΕΕ προκειμένου να μπορέσει να συμφωνήσει για αυτά τα 50 δισ. ευρώ. Τέτοιου είδους συμφωνίες δεν πρόκειται να γίνουν πιο εύκολες.

Αλλά τα πραγματικά θλιβερά νέα είναι η νέα σύγκρουση που έχει ξεσπάσει στη γειτονιά της Ευρώπης, με πολλά περισσότερα θύματα. Η Oxfam America εκτιμά ότι το ημερήσιο ποσοστό θανάτων στη Γάζα είναι, κατά μέσο όρο, 250 άνθρωποι, κυρίως γυναίκες και παιδιά, κι είναι το υψηλότερο από οποιαδήποτε ποσοστό σε άλλες συγκρούσεις τον 21ο αιώνα. Αυτή τη φορά, οι διαφωνίες εντός της ΕΕ ήταν ορατές από την αρχή, γεγονός που όχι μόνο εμποδίζει την επίλυση αυτής της σύγκρουσης. Υπονομεύει επίσης τη θέση της ΕΕ στην παγκόσμια κοινή γνώμη αναφορικά με τον πόλεμο της Ουκρανίας.

Παραμένουν ακόμα πολλά άγνωστα.

Σύμφωνα με το περιοδικό Time, θα διεξαχθούν τουλάχιστον 64 εθνικές εκλογές φέτος σε όλο τον κόσμο. Αυτός είναι ο υψηλότερος αριθμός στην ιστορία, αντιπροσωπεύοντας ένα εκπληκτικό 49% του παγκόσμιου πληθυσμού. Ο μισός κόσμος αλλάζει ηγεσία φέτος, με απρόβλεπτα αποτελέσματα.

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία διεξάγει επίσης εκλογές τον Ιούνιο και αντιμετωπίζει τις δικές της εσωτερικές προκλήσεις, το σημαντικότερο εκλογικό αποτέλεσμα φέτος είναι αυτό στις ΗΠΑ. Η πιθανότητα μιας δεύτερης κυβέρνησης Trump θέτει σε κίνδυνο την Αμερικανική υποστήριξη της Ουκρανίας η οποία θα άφηνε την ΕΕ μόνη της να λύσει το πρόβλημα, υπονομεύοντας ακόμα και την εσωτερική της συνοχή πάνω στο θέμα. Επιπλέον, η θέση των ΗΠΑ για την Κίνα μπορεί να γίνει πιο ανταγωνιστική, προκαλώντας ακόμα και μια εχθρική αντίδραση από την Κίνα στην θάλασσά της. Η πιθανότητα περισσότερων συγκρούσεων είναι μια καταστροφική προοπτική. Η ΕΕ πρέπει να είναι έτοιμη για πολλαπλά σενάρια.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση από το Bruegel και στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society).*